

Scenario's brede school en cultuureducatie

In het schema met de drie scenario's worden drie ambitieniveaus beschreven voor de rol en inhoud van cultuureducatie in de brede school. De drie scenario's corresponderen met bestaande modellen en er zijn verschillende combinaties en mengvormen mogelijk.¹ Het schema is één van de drie uitgaven waarmee Cultuurnetwerk Nederland aandacht besteedt aan de rol die cultuureducatie kan spelen in het primair onderwijs binnen het concept van de brede school. De andere uitgaven zijn *Stappenplan brede school en cultuureducatie* en *Zicht op ... brede school en cultuureducatie*. Alle drie de publicaties zijn te downloaden via www.cultuurplein.nl. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met eekeewervers@cultuurnetwerk.nl.

Drie scenario's

Brede school en cultuureducatie	Scenario Face to Face	Scenario Hand in Hand	Scenario Cheek to Cheek
Huisvesting / netwerk	Basisschool en instellingen delen gebouw en/of vormen netwerk en maken geen gebruik van elkaars fysieke ruimte	Basisschool en (cultuur)instellingen delen gebouw of vormen netwerk en maken (incidenteel) gebruik van elkaars fysieke ruimte	Basisschool en (cultuur)instellingen delen gebouw en vormen netwerk. De instellingen samen vormen realistische leeromgeving
Onderwijsprogramma	Kerdoelen en doorgaande leerlijn cultuur vormen de basis Passend aanbod wordt ingekocht	Doorgaande leerlijn cultuur in het schoolleerplan Aanbod instellingen op basis van vraag school	Doorgaande lijn op basis van gezamenlijke visie alle partners Ontwikkelingsgericht Cultuurportfolio
Culturele partners	Ontwikkelen en verzorgen aanbod vanuit eigen visie	Ontwikkelen leerlijn vanuit eigen visie en afstemming op onderwijsprogramma school	
Opvang en activiteiten	Activiteiten gericht op opvang en vrijetijdsbesteding Beperkte relatie met onderwijsprogramma	Activiteiten (deels) tijdens en buiten schooltijd uitgevoerd door partners Relatie met onderwijsprogramma	Geïntegreerd in totale ontwikkelingslijn
Interne Cultuurcoördinator	Coördinator met expertise in vakinhoud en verbinding culturele activiteiten met schoolprogramma	Initiator met expertise in schoolbeleid en onderwijsvernieuwing op het gebied van cultuureducatie	Co-producer, all-round expert in cultuureducatie
Wijkfunctie	Gezamenlijke activiteiten vooral rond feestdagen of buurtfeest	School en/of instellingen stellen faciliteiten overdag en 's avonds beschikbaar voor elkaar	Het gebouw heeft een centrale sociaal-culturele functie voor de hele wijk
Monitoring en evaluatie	Procesrapportage over inhoudelijke activiteiten, samenwerking of deelnemersaantallen	Monitoring en evaluatie rond ontwikkelingsdoelen, inhoudelijke bijsturing na evaluatie	Monitoring en evaluatie maken geïntegreerd deel uit van werkwijze

¹ De scenario's zijn geïnspireerd door Hart(d) voor cultuur! van de Taakgroep Cultuureducatie in primair onderwijs www.cultuurplein.nl/ci/cultuurbeleidoverheid/cultuurenschool/hartvoorcultuur en op het brede school samenwerkingsmodel van Willemse zoals gepresenteerd tijdens de Expertconsultatie beleidskader brede school www.sardes.nl/Expertconsultatie_brede_school.html

Scenario Face to Face

Huisvesting/netwerk

De school deelt met een aantal instellingen een gemeenschappelijk gebouw of werkt met instellingen in een netwerk samen. Die instellingen kunnen culturele instellingen zijn, maar ook instellingen op het gebied van zorg of welzijn (naschoolse opvang). Men maakt geen gebruik van elkaars fysieke ruimte.

Onderwijsprogramma

Binnen het onderwijsprogramma wordt (soms op ad hoc basis) aandacht besteed aan kunst en erfgoed, waarbij de kerndoelen het uitgangspunt vormen. Naast lessen tekenen en muziek worden bestaande culturele activiteiten (ingekocht en) uitgevoerd als aanvulling op het reguliere onderwijs:

- een op zich staande activiteit (toneelvoorstelling, museumbezoek of poëzieproject)
- een op zich staand kunstproject
- een jaarprogramma (zoals een kunstmenu)
- een erfgoedactiviteit

Culturele partners

De culturele partners ontwikkelen en verzorgen ieder hun eigen activiteiten; de school maakt een selectie uit dit aanbod. De keuze van cultuureducatieve activiteiten uit het externe aanbod wordt gemaakt op basis van inhoud, planning en financiën.

Opvang en activiteiten

Er is naschoolse opvang en/of er zijn naschoolse activiteiten van een of meer partners, gefaciliteerd uit het oogpunt van opvang en/of vrijetijdsbesteding. Een deel van deze activiteiten is cultureel van aard, maar er is geen of weinig relatie tussen activiteiten en onderwijsprogramma.

Interne Cultuurcoördinator

De school beschikt over een Interne Cultuurcoördinator (ICC) met expertise in vakinhoud en op het gebied van de verbinding van activiteiten met het schoolprogramma. De coördinator is verantwoordelijk voor het cultuurbeleid van de school.

Wijkfunctie

Soms zijn er gezamenlijke activiteiten, bijvoorbeeld rond feestdagen of een buurtfeest, waarbij iedere partner volgens een afgesproken taakverdeling werkt. Het doel is contact en binding.

Monitoring en evaluatie

Er is een vorm van procesrapportage over organisatorische samenwerking of rapportage over deelnemersaantallen bij activiteiten; er is geen gezamenlijke inhoudelijke monitoring en evaluatie.

Scenario Hand in Hand

Huisvesting/netwerk

Een school en een aantal instellingen delen een gemeenschappelijk gebouw en/of werken in een netwerk samen. Omdat de school zich profileert op het gebied van cultuur zit de school bij voorkeur in een gebouw met bijvoorbeeld een Centrum voor de Kunsten of een bibliotheek. Daarnaast werkt de school in een netwerk samen met verschillende culturele partners zoals een museum, de schouwburg, podiumgezelschappen of amateurkunstverenigingen.

Onderwijsprogramma

De school heeft een doorgaande leerlijn ontwikkeld voor cultuur. De doorgaande leerlijn richt zich op alle kunstdisciplines en erfgoed. Actieve, reflectieve en receptieve aspecten maken deel uit van binnen- en buitenschoolse lessen. De keuze voor culturele activiteiten vloeit voort uit de vraag van de Interne Cultuurcoördinator (ICC) van de school.

Culturele partners

De culturele partners ontwikkelen hun eigen leerlijn per discipline, die waar mogelijk wordt afgestemd op het onderwijsprogramma. Daardoor ontstaat er zoveel mogelijk samenhang tussen het binnenschoolse en buitenschoolse programma. De vraag komt vanuit de school, de instellingen ondersteunen de school bij vraagontwikkeling en ontwikkelen activiteiten en projecten in het kader van meerjarige contracten.

De partners leggen afspraken (schriftelijk) vast en hanteren instrumenten voor de overdracht van (resultaten van) activiteiten.

Opvang en activiteiten

De naschoolse opvang en naschoolse activiteiten bestaan uit een cultureel programma dat verzorgd wordt door de partners. Dit culturele programma sluit aan bij de activiteiten onder schooltijd, waar de partners ook (deels) bij betrokken zijn.

Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie zijn gericht op de beoogde ontwikkelingsdoelen en de beoogde programmering. De resultaten worden teruggekoppeld voor inhoudelijke bijsturing op activiteiten.

Interne Cultuurcoördinator

De Interne Cultuurcoördinator is een initiator met expertise in schoolbeleid en onderwijsvernieuwing. Hij heeft een cursus tot ICC gevolgd, hij geeft duidelijke leiding, zorgt voor planvorming (cultuurbeleid) en coördineert de inhoudelijke afstemming en overdracht.

Wijkfunctie

School en/of instellingen stellen faciliteiten overdag en 's avonds beschikbaar voor elkaar, voor leerlingen en hun ouders. Mogelijk stellen één of meerdere culturele partners ook doelen voor de ontwikkeling van de buurt, door bijvoorbeeld buurttheater te ontwikkelen.

Scenario Cheek to Cheek

Huisvesting/netwerk

De partners delen een gemeenschappelijk gebouw, onder andere de basisschool, buitenschoolse opvang en enkele cultuurinstellingen. Daarnaast is er een uitgebreid netwerk met cultuur- en niet-cultuurinstellingen. Alle instellingen samen vormen een rijke en realistische leeromgeving. De belangrijke rol voor cultuur is vertaald in de vormgeving/het ontwerp van het gebouw, en/of in de situering en het gebruik van gebouwen en openbare ruimten in de lokale omgeving.

Onderwijsprogramma en partners

De partners ontwikkelen op basis van een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van 0 tot 12 jarigen het onderwijs. Er wordt voor een groot deel op projectmatige wijze gewerkt, waarbij cultuur vaak een bindende factor is.

Cultuurprojecten worden ingezet voor het realiseren van de kerndoelen en om te werken aan algemene ontwikkelingsdoelen zoals sociaal-emotionele ontwikkeling, zelfvertrouwen en respect. Er is een aparte leerlijn gericht op talentontwikkeling binnen de verschillende disciplines.

De partners kiezen samen voor activiteiten, werkwijzen en competenties die voor het verwezenlijken van de doelen van belang zijn, waarbij ieder zijn eigen expertise inbrengt.

Op basis van de gezamenlijke visie ontwikkelen de partners samen een programmering met een doorgaande ontwikkelingslijn: tussen de activiteiten van de diverse partners en door de jaren heen, onder en na schooltijd, met verplichte onderdelen en keuzeonderdelen.

De doorgaande leerlijn bestaat uit een optimale aaneenschakeling van activiteiten van zowel de school als de (culturele) partners. De activiteiten worden gepresenteerd in betekenisvolle opdrachten waarin de competenties samenkomen.

Opvang of activiteiten

Opvang en naschoolse activiteiten zijn zoveel mogelijk geïntegreerd in de totale ontwikkelingslijn.

De scheidlijn tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten vervaagt en culturele activiteiten hebben zoveel mogelijk een relatie met het programma.

Interne Cultuurcoördinator

De Interne Cultuurcoördinator is een co-producer voor (culturele) projecten en een all-round expert op het gebied van cultuureducatie.

Wijkfunctie

Het gebouw heeft een sociaal-culturele functie voor de wijk en is zeven dagen per week, overdag en 's avonds geopend. Afhankelijk van het profiel van de school is deze meer gericht op sociale cohesie, achterstanden of vrijetijdsbesteding. Een combinatie is mogelijk.

Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie maken een geïntegreerd deel uit van de werkwijze. De doorgaande lijn en de geïntegreerde aanpak ontstaan ook doordat de diverse professionals leren van elkaars werk, werkwijze en competenties door samen activiteiten te ontwikkelen, uit te voeren en te evalueren. Hierbij kan sprake zijn van combinatiefuncties en personele uitwisseling.

Cultuurnetwerk Nederland 2007